

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ, Σ. ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ, Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ, Α. ΤΕΡΖΑΚΗΣ, Η. ΒΕΝΕΖΗΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ-ΚΡΙΤΙΚΗ

Την άνοιξη του 1958 η εφημερίδα « Ακρόπολις» δημοσίευσε σε συνέχειες, με τεράστια επιτυχία, αυτό που ονομάστηκε «Το μυθιστόρημα των Τεσσάρων». Με πρωτοβουλία του Γιάννη Μαρή, παλιού συνεργάτη της «Ακροπόλεως», τέσσερεις από τους γνωστότερους συγγραφείς της γενιάς του '30, ο Στρατής Μυριβήλης, ο Μ. Καραγάτσης, ο Άγγελος Τερζάκης και ο Ηλίας Βενέζης, πείστηκαν, ύστερα από πολλές αμφιβολίες, να λάβουν μέρος σ' ένα πείραμα εντελώς πρωτότυπο. Δέχθηκαν, δηλαδή, να γράψουν μαζί, αλλά εκ περιτροπής, ένα μυθιστόρημα, χωρίς να έχει προηγηθεί καμιά συνεννόηση μεταξύ τους, ή να έχει συμφωνηθεί κάποιος σκελετός... Η σειρά με την οποία θα έγραφαν αποφασίστηκε με κλήρωση. Άρχισε ο Μυριβήλης, που κάλυψε την πρώτη εβδομάδα, συνέχισε ο Καραγάτσης, κι ακολούθησαν, ανά εβδομάδα, ο Τερζάκης και ο Βενέζης. Η ίδια διαδικασία επαναλήφθηκε για τέσσερεις ακόμη εβδομάδες, ώσπου να ολοκληρωθεί το μυθιστόρημα με τον Βενέζη (2 Μαρτίου- 26 Απριλίου). Ακολούθησε πανελλήνιος διαγωνισμός για τον «οριστικό» τίτλο του μυθιστορήματος, που θα διάλεγαν ανάμεσα στους προτεινόμενους οι συγγραφείς (στο διαγωνισμό συμμετείχαν 4.208 αναγνώστες).

Διαβάζοντας σήμερα «Το μυθιστόρημα των Τεσσάρων» δε θα πρέπει να ξεχνάμε τις ιδιότυπες αυτές συνθήκες κάτω από τις οποίες γράφτηκε και παρουσιάστηκε. Οι συνθήκες αυτές εξηγούν την όλη δομή του, τον αποσπασματικό χαρακτήρα· εξηγούν όμως επίσης και το κέφι που το διαπνέει, την επιπόνηση περίπλοκων καταστάσεων και μυστηρίων – όχι τόσο, υποψιάζεται κανείς, για να κινηθεί το ενδιαφέρον των αναγνωστών, όσο κυρίως για να δούμε πώς θα ξεμπλέξει από τις κακοτοπιές ο φίλος συγγραφέας που ακολουθεί. Με το πνεύμα αυτό, του παιχνιδιού και του πειραματισμού, θα 'πρεπε ίσως να πλησιάσουμε κι εμείς το «Μυθιστόρημα των Τεσσάρων» (Από τον εισαγωγή του βιβλίου).